

PODZIM 2024

Zkouška z předmětu ICJk14 Didaktika literární výchovy2

Zkouška má dvě části – písemnou a ústní.

Písemná část zkoušky: příprava na hodinu literární výchovy (požadavky na obsahové a formální náležitosti přípravy – viz níže).

Při zpracovávání přípravy můžete využít podnětů, které si postupně k jednotlivým textům budeme shromažďovat během výukových setkání.

Finální podobu přípravy na hodinu je třeba odevzdat (elektronicky) minimálně týden před termínem ústní části zkoušky.

Ústní část zkoušky bude prověřovat znalost teorie předmětu (okruhy k ústní části zkoušky – viz níže).

POŽADAVKY NA PŘÍPRAVU NA HODINU:

1. Příprava bude určena pro jeden z vyšších ročníků 1. stupně ZŠ (2. období základního vzdělávání).
2. Příprava bude teoretická – nemusí tedy být realizována v praxi (ale samozřejmě může).
3. Půjde o běžný typ hodiny – tzv. smíšený/kombinovaný typ hodiny – konkrétní podoba všech fází hodiny bude záviset na zvoleném textu a cílech hodiny, nezbytnou součástí přípravy je přímá interpretační práce s textem (didaktická interpretace – vhodné problémové otázky a úkoly).
4. Příprava bude promyšleným a přiměřeně podrobným „scénářem“ jedné vyučovací hodiny s přesně vymezenými činnostmi žáků a učitele a efektivně využitým časem.
5. Literární text pro přípravu bude vybrán z nabídky v informačním systému - viz příslušné soubory.
6. Příprava bude obsahovat úvodní „hlavičku“, v níž bude uvedeno:
 - a. Téma hodiny.
 - b. Ročník.
 - c. Cíle hodiny. Cíle budou rozdělené dle tří aspektů na: cíl čtenářský, cíl literárně-estetický a cíl výchovně-vzdělávací. Cíle budou formulovány co nejkonkrétněji ve vztahu k dané hodině (zvolenému textu a jeho specifikům), pokuste se vyvarovat „univerzálních formulací“ použitelných pro téměř jakoukoliv hodinu literární výchovy. Dále bude také stručně uvedeno, k naplnění kterých klíčových kompetencí stanovených RVP ZV které činnosti v hodině směřují.

- d. výukové metody (popř. i nejdůležitější metody interpretační, tedy charakter zařazených problémových otázek a úkolů),
 - e. organizační formy, popř. jiné potřebné informace.
7. Příprava bude obsahovat alespoň jeden aktivizující prvek oživující tradiční frontální výuku (např. skupinovou práci, didaktickou hru, prvek tvořivé dramatiky apod.).
 8. Příprava bude také obsahovat přibližnou časovou dotaci pro jednotlivé činnosti (fáze hodiny).
 9. Příprava by neměla nadměrně využívat existující didakticko-metodický aparát čítanek (např. pracovní sešity, metodické příručky k učebnicím, z nichž texty jsou) – jsou sice dobrý pomocník, vlastní nápady jsou ale cennější.

Optimální rozsah práce: 2-3 strany A4 (bez literární ukázky, ta přiložena být nemusí)

Jako každá jiná odevzdávaná práce nesmí příprava obsahovat pravopisné chyby (včetně interpunkčních).

OKRUHY Z TEORIE PŘEDMĚTU k ústní části zkoušky

1. RVP ZV a jeho požadavky na cíle a obsah literární výchovy jako složky vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, vztah jednotlivých složek předmětu, vztah cílů předmětu a klíčových kompetencí. Základní povědomí o standardech základního vzdělávání v oblasti literární výchovy.
2. Současné čítanky pro 1. stupeň ZŠ – nejvýznamnější nakladatelství, koncepce, specifika řad, vybavenost dalšími materiály (pracovní sešity, metodické materiály). Povědomí o dalších zdrojích informací v oblasti literatury pro děti i v oblasti metodické.
3. Základní znaky čtenářského výkonu, diagnostika čtenářského výkonu žáků ve vyšších ročnících 1. stupně ZŠ, diagnostické prověrky (realizace, využití výsledků).
4. Druhy čtení, upevňování techniky čtení na 1. stupni ZŠ, možnosti kontroly věcného porozumění obsahu textu, uplatnění individuálního přístupu při výcviku čtení.
5. Literární výchova jako estetickovýchovný předmět, složky literárněvýchovného procesu, vztah literární výchovy k jiným estetickovýchovným předmětům (shody, odlišnosti).
6. Učitelova příprava na práci s uměleckým textem a její složky, význam „diagnostiky“ uměleckého textu, zvláštnosti práce s naučným textem (oproti práci s textem uměleckým).
7. Jednotlivé fáze literárněvýchovného procesu v tzv. smíšené hodině. Stručná charakteristika těchto fází.
8. Význam motivace žáků, metody motivace v hodinách literární výchovy.
9. Didaktická interpretace uměleckého textu na 1. stupni ZŠ jako jádro práce s uměleckým textem – její smysl a význam, základní orientace v metodách didaktické interpretace, interpretační přístup k lyrice a epice.
10. Možnosti práce s literární postavou v různých žánrech literatury pro děti a mládež. Lyrický subjekt v recepci dětského čtenáře.
11. Možnosti práce s kompozicí – vymezení pojmu kompozice, funkce a typy osnovy, možnosti práce s osnovou, reprodukce literárního textu (pojem reprodukce a její typy).
12. Možnosti práce s jazykovými prostředky uměleckých textů (epika; lyrika, obraznost).

13. Možnosti práce s ilustrací v literární výchově (receptivní, tvořivá), významní ilustrátoři dětských knih minulosti i současnosti.
14. Základní literární pojmy, s nimiž se žáci seznamují na 1. stupni ZŠ.
15. Struktura uměleckého textu, význam její znalosti pro interpretační práci s uměleckým textem.
16. Dětský přednes – výběr textu, příprava na přednes, hodnocení. Dialogizace a dramatizace textové předlohy.
17. Mimočítanková četba (společná a individuální) – výběr četby, zpětná vazba. Rozvoj čtenářských zájmů žáků, motivování k individuální četbě.
18. Hodiny tzv. aktuální literární výchovy, možnosti kultivace žáka jako diváka.
19. Rozvoj komunikačních a tvořivých estetických dovedností žáků v hodinách literární výchovy (základní typy komunikačních dovedností rozvíjených v literární výchově, příklady tvořivosti vedoucí k poznávání uměleckého textu, příklady tzv. volné tvořivosti)
20. Organizační formy výuky a literární výchova, možnosti uplatnění uměleckého textu v projektové a integrované tematické výuce.

U ústní zkoušky se předpokládá znalost absolvovaných literárních disciplín (literární teorie i literatury pro děti a mládež) minimálně v rozsahu odpovídajícím učivu 1. stupně ZŠ.